

2015-11-25
ver 1.0

Projektet för framtagning av en myndighetsgemensam strategi för miljödatahantering

Resultatrapport

Fastställd version

Bild framsida. Generaldirektörerna för Naturvårdsverket och Havs- och vattenmyndigheten samt landshövdingen i Halland skriver under högtidliga former på avsiktsförklaringar rörande strategin för miljödatahantering den 8 oktober 2015 på den gemensamma ledningskonferensen i Stockholm.

Innehåll

1.	Sammanfattning	5
2.	Bakgrund och syfte	7
2.1.	Bakgrund	7
2.2.	Syfte	8
3.	Uppdrag.....	9
3.1.	Inledning	9
3.2.	Projektets beställda resultat.....	10
4.	Redovisning av resultat	11
5.	Strategi för miljödatahantering (delresultat 1)	12
5.1.	Inledning	12
5.2.	Strategins namn och innehåll	12
5.3.	Vision	12
5.4.	Riktlinjer	12
5.5.	Rekommendationer	12
6.	Förankring hos övriga myndigheter och Miljö- och energidepartementet (delresultat 2)	13
6.1.	Inledning	13
6.2.	Lista på myndigheter som har prioriterats.....	13
6.3.	Redovisning av genomförd förankring enligt samrådsplan	13
6.3.1.	Informations- och diskussionstillfällen.....	14
6.3.2.	Remiss	14
6.4.	Förslag på hur myndigheter och miljödepartement kan uttrycka sitt stöd för strategin .	14
6.4.1.	Förslag på hur myndigheter kan uttrycka sitt stöd för strategin	14
6.4.2.	Signering av avsiktsförklaring - uppstart.....	15
6.4.3.	Förslag på hur Miljö- och energidepartementet kan uttrycka sitt stöd för strategin	15
7.	Förvaltning och uppföljning (delresultat 3).....	16
7.1.	Förslag till förvaltning och uppföljning	16
7.2.	Initial etablering av förvaltning och uppföljning	16
7.3.	Förslag på hur myndighetsgemensamma miljödatafrågor ska hanteras på sikt	16
8.	Förslag till MIT's fortsatta arbete med resultaten från projektet (delresultat 4)	18
9.	Övriga resultat	19
9.1.	Upprättandet av en webbsida på naturvårdsverket.se för information om strategin.	19
9.2.	Jämförelse mellan förslaget till Strategi för miljödatahantering och Geodatastrategin .	19
9.3.	Definition av vissa centrala begrepp i strategin	20
9.3.1.	Miljödata.....	20
9.3.2.	Miljöinformation.....	20
9.3.3.	Nätjänst.....	20
9.3.4.	Masterdata.....	21
9.3.5.	Informationsägare	21

Bilagor

1. Projektdirektiv
2. Strategi för miljödatahantering, version 1.01
3. Avsiktsförklaring, mall

1. Sammanfattning

Miljödata och miljöinformation är en strategisk resurs för miljöarbetet. För att kunna bedriva miljöarbetet effektivt och målinriktat krävs en samordnad och myndighetsöverskridande miljödataförsörjning. En av förutsättningarna är att man har gemensamma målsättningar och riktlinjer för hur miljödata och miljöinformation ska hanteras. Se kapitel 2 för mer information om projektets bakgrund och syfte.

På uppdrag av MIT¹ togs mot denna bakgrund fram ett förslag till en myndighetsgemensam strategi för miljödatahantering under 2014-2015. Uppdraget genomfördes av en arbetsgrupp med representanter för Naturvårdsverket, Havs- och vattenmyndigheten, Länsstyrelserna och Vattenmyndigheterna.

Omfattande förankrings- och informationsaktiviteter bland aktörerna i miljösvetig genomfördes under hösten 2014 och våren 2015, bl.a. genom en bred remiss.

Beställaren (ordförande i MIT) godkände och beslutade om förslaget till strategi i juni 2015. Strategin avsåg i första skedet Naturvårdsverket, Havs- och vattenmyndigheten och Länsstyrelserna men målsättningen var också att få så många myndigheter med miljön på agendan som möjligt att sluta upp bakom strategin för att få maximalt genomslag och bärkraft.

Strategin heter ”Strategi för miljödatahantering” och består av en vision samt tio riktlinjer med tillhörande rekommendationer.

Visionen som formulerades är:

”Väl hanterade miljödata kommer till nytta och gör skillnad för miljön.

Miljödata är en viktig samhällsresurs som väl hanterad och flitigt använd bidrar till en bättre miljö genom att ge underlag för uppföljning, analys, förståelse, beslut och agerande. Miljödata ska vara lätt tillgängliga, enkla att använda och effektivt förvaltade.”

Riktlinjerna beskriver hur myndigheter och organisationer gemensamt ska hantera miljödata för att visionen ska nås. Riktlinjerna är:

1. Gör miljödata väl kända
2. Gör miljödata enkla att hitta
3. Gör miljödata direktåtkomliga i former som efterfrågas
4. Se till att miljödata är väl beskrivna och lätta att förstå
5. Gör miljödata tillgängliga så snabbt som möjligt
6. Tillhandahåll miljödata och tjänster avgiftsfritt med villkor som uppmuntrar till vidareutnyttjande
7. Se till att all miljödata har en tydlig förvaltning
8. Använd etablerade standarder
9. Gör det lätt att använda miljödata för sambearbetning
10. Bevara miljödata för framtida återanvändning

¹ MIT utgör ett strategiskt samverkansråd för objektfamiljen Miljö och Natur, inom vilken ingår förvaltning och utveckling av verksamhetsstöd (inklusive IT-stöd) inom miljöskydd, natur, vatten och miljömål, där det föreligger behov av myndighetsgemensamma insatser eller finns myndighetsgemensamma intressen av att utveckla en ökad samverkan mellan myndigheterna.

Varje riktlinje har en eller flera tillhörande rekommendationer som på en mer konkret och praktisk nivå ger vägledning i hanteringen av miljödata.

En modell med signatärer av en avsiktsförklaring för strategin togs fram av arbetsgruppen och arbetet med att få signatärer påbörjades under oktober 2015. Modellen innebär att respektive myndighetschef signerar en avsiktsförklaring som uttrycker att man har för avsikt att strategin ska vägleda den egna myndigheten i arbetet med miljödata. Till dags dato har myndighetscheferna för Naturvårdsverket, Havs- och vattenmyndigheten samt 13 av Länsstyrelserna signerat en avsiktsförklaring.

Arbetsgruppen övergick hösten 2015 i en förvaltningsgrupp inom MIT. Huvudsakliga arbetsuppgifter är att arbeta för att få fler signatärer, tillgängliggöra strategin med kringinformation via webben, genomföra eventuella justeringar av dokumentet, informera och svara på frågor om strategins innehåll samt i mån av tid stötta och följa upp införandet på andra myndigheter.

För aktuell information om strategin:

<http://www.naturvardsverket.se/Miljoarbete-i-samhallet/Miljoarbete-i-Sverige/Uppdelat-efter-omrade/Oppna-data/Strategi-for-miljodatahantering/>

2. Bakgrund och syfte

Bakgrund och syftet nedan är hämtat från projektdirektivet. Bakgrunden är något nedkortad. Projektdirektivet i sin helhet återfinns i bilaga 1.

2.1. Bakgrund

Naturvårdsverket, Havs- och vattenmyndigheten, Länsstyrelserna och Vattenmyndigheterna ansvarar för och finansierar tillsammans uppkomsten av en stor mängd miljödata. Syftet med denna insamling är att på det mest effektiva sättet uppfylla de krav som ställs på handläggning av ärenden, rapporteringar, sammanställningar och miljömålsuppföljning samt ytterligare underlag, inventeringar och uppföljningar. I kravbilderna ingår också lagstadgad inrapportering från olika verksamheter om utsläpp, belastning på och tillstånd i miljön samt underlag för information till andra myndigheter och till allmänheten.

Av betydelse för miljödatahanteringen är också de centrala myndigheternas roller som statistikansvariga och som informationsansvariga för viss geografisk miljöinformation (Inspire).

I Naturvårdsverkets instruktion specificeras bl.a. verkets uppdrag som samordnare av miljömålsuppföljningen och miljöinformationsförsörjningen vilket har en stark knytning till hanteringen av miljödata och miljöinformation. 2011-2012 tog Naturvårdsverket fram en miljödatastrategi samt en datapolicy för att styra utvecklingen av den egna miljödatahanteringen.

Havs- och vattenmyndigheten har i sin verksamhetsplanering uttryckt målsättningen att ta fram en egen miljödatastrategi.

För länsstyrelserna ökar ständigt behovet av utbyte mellan olika miljödatasystemen då komplexiteten och frågorna inom stöd, tillsyn, prövning, rådgivning mer och mer handlar om tvärssektoriella frågeställningar. De fem regionala vattenmyndigheterna som är placerade vid länsstyrelserna har önskat en nationell samordning av miljödata då det finns ett stort behov av miljödata från flera myndigheter och verksamhetsområden som rör kvaliteten och åtgärder för vatten.

Kopplingen mellan miljödata och miljömålsuppföljning är en viktig fråga. I regeringens proposition 2009/10:155 Svenska miljömål – för ett effektivare miljöarbete (avsnitt 4.2.2) presenterade regeringen att Naturvårdsverket skulle få ett utökat samordningsansvar för miljöinformationsförsörjningen. Detta hade föreslagits av Miljömålsutredningen (SOU 2009:83). Deras bedömning var att samordningen av miljödataförsörjningen för miljö kvalitetsmålen behövde ses i ett bredare sammanhang än miljöövervakning samt att samordningen behövde ses över och stärkas. I propositionen står också att Naturvårdsverket ska stödja miljö målssystemets aktörer i arbetet med att utveckla informationsförsörjning och se till att miljöinformationsförsörjningen blir effektiv.

Naturvårdsverket, Havs- och vattenmyndigheten och Länsstyrelserna har samverkat och samarbetat kring gemensamma frågor under många år. Arbetsformerna har varierat. En arbetsform som funnits länge är MIT, ett samverkansråd för frågor kring förvaltning och utveckling av verksamhetsstöd (med fokus på IT-stöd) inom miljö- och naturvård där man har gemensamma intressen. Aktuellt nu är att formulera ett förslag till ramöverenskommelse mellan de tre myndigheterna. Syftet är att säkerställa arbetsformer och tekniska krav för den data- och informationsförsörjning som Naturvårdsverket och

HaV beställer av Länsstyrelserna. En framtida ramöverenskommelse och en gemensam syn på miljödatahantering behöver förhålla sig till – och komplettera – varandra.

Miljödata och miljöinformation är en strategisk resurs för miljöarbetet. För att Naturvårdsverket, Havs- och vattenmyndigheten, Länsstyrelserna och Vattenmyndigheterna gemensamt ska kunna bedriva miljöarbetet effektivt och målinriktat krävs en samordnad och myndighetsöverskridande miljödataförsörjning.

En av förutsättningarna är att man har gemensamma målsättningar och riktlinjer för hur miljödata och miljöinformation ska hanteras. Detta kan formuleras i en gemensam strategi för miljödatahantering.

Viktigt är också att på lämpligt sätt involvera andra myndigheter och aktörer med miljön på agendan så att en gemensam strategi för miljödatahantering får ett brett stöd och därmed ännu större effekt och genomslag för det gemensamma miljöarbetet.

2.2. Syfte

Syfte

Syftet är att ta fram en myndighetsgemensam strategi för miljödatahantering som resulterar i att miljödata blir öppna, lättillgängliga, väl användbara och effektivt hanterade. Detta bidrar till en bättre miljö genom att ge underlag för bättre analyser, beslut och agerande.

Delmål

En gemensam strategi för miljödatahantering ska:

- stödja utökad myndighetssamverkan inom miljöområdet
- vara en gemensam vägledning
- skapa förutsättningar för att förbättra öppenhet (stödja öppna data), tillgänglighet, användbarhet, kvalitet och kostnadseffektivitet i förvaltningen av miljödata
- etablera gemensamma riktlinjer för miljödatahantering som stödjer teknisk, semantisk, organisatorisk och juridisk interoperabilitet.

(E-delegationens definition av interoperabilitet: förmåga och möjlighet hos system, organisationer eller verksamhetsprocesser att fungera tillsammans och kunna kommunicera med varandra genom att överenskomna regler följs).

Förväntade effekter

En myndighetsgemensam strategi för miljödatahantering

- har starkt bidragit till att effektivisera miljöinformationshanteringen i Sverige
- har bidragit till att utveckla miljödata som en strategisk resurs i samhället
- har skapat nödvändiga förutsättningar för en informationsverksamhet på miljöområdet som omfattar flera myndigheter och organisationer i samverkan. Bl.a. för de utmaningar som finns inom informationssäkerhetsområdet vid ökad tillgänglighet över organisatoriska gränser.
- har lett till öppen, efterfrågad och lättillgänglig miljöinformation – grunddata, översikter, rapporter, indikatorer och kartpresentationer – som bygger på kvalitetsäkrad och aktuell miljödata

3. Uppdrag

3.1. Inledning

Huvuduppdraget var att ta fram en myndighetsgemensam strategi för miljödatahantering för Naturvårdsverket, Havs- och vattenmyndigheten, Länsstyrelserna och Vattenmyndigheterna.

Resultatet är framtaget i samverkan mellan ovan nämnda myndigheter på uppdrag av MIT². Uppdraget beställdes av ordförande i MIT, Annelie Johansson, Miljödirektör på länsstyrelsen i Skåne. Styrgrupp har varit hela MIT-gruppen.

En arbetsgrupp har hållit i arbetet och haft ett stort antal möten, huvudsakligen via Lync. I gruppen har ingått: Johan Westman (sammankallande) och Ingrid Ededahl från Naturvårdsverket, Bernt Rane och Lars Johan Hansson från Havs- och vattenmyndigheten samt Per Söderström, Magnus Eriksson och Niklas Holmgren från Länsstyrelserna och Vattenmyndigheterna.

Ett projektdirektiv lades inledningsvis fast. Arbetet med att ta fram och remissbehandla strategin har pågått från våren 2014 till sommaren 2015. Ett slutförslag till strategi för miljödatahantering överlämnades till MIT:s ordförande i juni. Beslut om godkännande av version 1.0 av strategin togs av beställaren i juni 2015. En omdisponerad version (version 1.01) med något justerat namn godkändes av beställaren i september 2015.

² MIT utgör ett strategiskt samverkansråd för objektfamiljen Miljö och Natur, inom vilken ingår förvaltning och utveckling av verksamhetsstöd (inklusive IT-stöd) inom miljöskydd, natur, vatten och miljömål, där det föreligger behov av myndighetsgemensamma insatser eller finns myndighetsgemensamma intressen av att utveckla en ökad samverkan mellan myndigheterna.

3.2. *Projektets beställda resultat*

Projektdirektivet, se bilaga 1, specificerade fyra delresultat:

1. Förslag till **myndighetsgemensam strategi för miljödatahantering** för Naturvårdsverket, Havs- och vattenmyndigheten, Länsstyrelserna samt Vattenmyndigheterna. Strategin innehåller vision, målsättningar och strategiska riktlinjer samt en sammanställning av vilka drivkrafter som finns bakom en myndighetsgemensam strategi för miljödatahantering

Beställda resultat: PM som beskriver förslaget på Vision, Målsättningar och strategiska riktlinjer samt drivkrafterna bakom en myndighetsgemensam strategi.

2. Förslaget till **strategi förankrat hos övriga prioriterade myndigheter** med miljö på agendan **och Miljö- och energidepartementet** i enlighet med separat samrådsplan.

Beställda resultat:

PM som innehåller:

- a. Lista på myndigheter som har prioriterats
- b. Redovisning av genomförd förankring enligt samrådsplan
- c. Förslag på hur myndigheterna och Miljö- och energidepartementet kan uttrycka sitt stöd för strategin

3. Förslag på **hur strategin ska förvaltas och följas upp** samt förslag på hur man på sikt hanterar myndighetsgemensamma miljödatafrågor. I detta ligger att undersöka behovet av, och förutsättningarna för, etablering av ett forum för miljösvärg där man hanterar gemensamma miljödatafrågor.

Beställda resultat:

- a. PM med förslag på hur strategin ska förvaltas och följas upp
- b. PM med förslag på hur myndighetsgemensamma miljödatafrågor ska hanteras

4. Förslag till **MIT's fortsatta arbete med resultaten** från punkt 1-3 ovan.

Beställda resultat: PM med förslag på hur MIT ska hantera resultaten från projektet.

4. Redovisning av resultat

Samtliga resultat från projektet är redovisade i denna rapport.

Redovisningen av resultaten är uppdelat i olika avsnitt som relaterar till de beställda delresultaten.

Under arbetets gång har också vissa av resultaten använts i vidare arbete. Detta redovisas under respektive delresultat.

Förutom de fyra beställda delresultaten har även vissa andra resultat tagits fram under arbetets gång. De viktigaste är:

- upprättandet av en webbsida på naturvårdsverket.se för information om strategin.
- en jämförelse mellan förslaget till Strategi för miljödatahantering och Geodatastrategin.
- definitioner av vissa centrala begrepp i strategin

Dessa resultat redovisas separat under eget avsnitt (8. Övriga resultat).

Bild. Generaldirektörerna för Naturvårdsverket och Havs- och vattenmyndigheten samt landshövdingarna i Hallands, Gotlands, Kronobergs, Norrbottens, Södermanlands, Västernorrlands och Östergötlands län skriver under högtidliga former på avsiktsförklaringar rörande strategin den 8 oktober 2015 på den gemensamma ledningskonferensen i Stockholm.

5. Strategi för miljödatahantering (delresultat 1)

5.1. Inledning

I uppdraget ingick att ta fram ett förslag till myndighetsgemensam strategi för miljödatahantering.

Förslaget togs fram, godkändes och beslutades av beställaren i juni 2015. I det följande redovisas den godkända och beslutade strategin.

5.2. Strategins namn och innehåll

Strategin heter ”Strategi för miljödatahantering” och består av en vision samt riktlinjer med tillhörande rekommendationer.

Strategin utgår ifrån visionen som på ett övergripande sätt förklarar nyttan med väl hanterade miljödata. Tio riktlinjer med rekommendationer beskriver hur myndigheter och organisationer gemensamt ska hantera miljödata för att visionen ska nås.

Strategin i sin helhet återfinns i bilaga 2.

5.3. Vision

Väl hanterade miljödata kommer till nytta och gör skillnad för miljön.

Miljödata är en viktig samhällsresurs som väl hanterad och flitigt använd bidrar till en bättre miljö genom att ge underlag för uppföljning, analys, förståelse, beslut och agerande. Miljödata ska vara lätt tillgängliga, enkla att använda och effektivt förvaltade.

5.4. Riktlinjer

Strategin innehåller 10 riktlinjer:

1. Gör miljödata väl kända
2. Gör miljödata enkla att hitta
3. Gör miljödata direktåtkomliga i former som efterfrågas
4. Se till att miljödata är väl beskrivna och lätta att förstå
5. Gör miljödata tillgängliga så snabbt som möjligt
6. Tillhandahåll miljödata och tjänster avgiftsfritt med villkor som uppmuntrar till vidareutnyttjande
7. Se till att all miljödata har en tydlig förvaltning
8. Använd etablerade standarder
9. Gör det lätt att använda miljödata för sambearbetning
10. Bevara miljödata för framtida återanvändning

Varje riktlinje har en eller flera tillhörande rekommendationer.

5.5. Rekommendationer

Rekommendationerna är på en mer konkret och praktisk nivå. Samtliga rekommendationer återfinns under respektive riktlinje i strategin i bilaga 2.

6. Förankring hos övriga myndigheter och Miljö- och energidepartementet (delresultat 2)

6.1. Inledning

Projektgruppen tog fram en samrådsplan och fokuserade inledningsvis på att informera om arbetet och utkastet till strategi i sammanhang och vid tillfällen där framförallt en eller flera myndigheter i miljömålsarbetet ingår. I ett senare skede genomfördes en remiss för att få in skriftliga synpunkter på förslaget till strategi (se avsnitt 6.3.2 om remissen).

Viktiga parter och sammanhang har varit:

- Miljö- och energidepartementet
- miljömålsansvariga myndigheter samt övriga myndigheter med ansvar i miljömålssystemet
- datavärddar
- länsstyrelsernas chefsnätverk för miljö och ansvariga länsråd för miljö
- intern förankring på Naturvårdsverket, Havs- och vattenmyndigheten samt Vattenmyndigheterna
- avstämningar inom MIT.

I de följande avsnitten sammanfattas förankringen med utgångspunkt från de tre delresultat som skulle levereras:

- a. Lista på myndigheter som har prioriterats
- b. Redovisning av genomförd förankring enligt samrådsplan
- c. Förslag på hur myndigheterna och Miljö- och energidepartementet kan uttrycka sitt stöd för strategin

6.2. Lista på myndigheter som har prioriterats

Listan på de myndigheter som informerats och fått möjlighet att lämna synpunkter på strategins innehåll finns under avsnitt 6.3.2 om remissen.

6.3. Redovisning av genomförd förankring enligt samrådsplan

Under framtagandet har flera samråd skett utifrån en samrådsplan. Syftet med dessa har varit att få in synpunkter på innehållet från de mest berörda intressenterna samt informera om arbetet och förankra innehållet hos intressenter i omvärlden.

Samråd har skett med Miljö- och energidepartementet, datavärddar samt Naturvårdsverkets olika grupper i miljömålsuppföljningen med företrädare för myndigheter och andra organisationer med ansvar i miljömålssystemet. Samråd har även skett inom Naturvårdsverket, Havs- och vattenmyndigheten samt med Länsstyrelsernas chefsnätverk för miljö och ansvariga länsråd för miljö. Avstämningar har också löpande skett i MIT.

6.3.1. Informations- och diskussionstillfällen

Några av de informations- och diskussionsaktiviteter som genomfördes var vid följande tillfällen:

- Miljöövervakningsdagarna, oktober 2014
- Ledningskonferens för NV, HaV och Lst (landshövdingar och länsråd), oktober 2015
- Strategiska verksamhetsdialogen mellan NV och Lst, oktober 2014
- Samverkansgruppen för miljömålsuppföljning, oktober 2014
- Geodatarådets seminarium, november 2014
- Miljö- och energidepartementet, november 2014
- Länsrådsgrupp 6 (Lst), november 2014
- Miljönätverket (miljöchefer inom lst), november 2014
- NV:s strategiska miljömålsgrupp (8 målansvariga myndigheter), december 2014
- NV:s målarbetsgrupp, december 2014
- Datavärdsträff, december 2014
- Inspire arbetsgruppsmöte, februari 2015

6.3.2. Remiss

Våren 2015 skickades ett förslag till strategi ut på remiss till kontaktpersoner för alla myndigheter och organisationer med ansvar i miljömålssystemet samt ett antal andra myndigheter av betydelse i sammanhanget. Remisstiden varade en dryg månad. 37 remissvar inkom som sammanställdes och togs om hand av arbetsgruppen.

Remissinstanser:

ArtDatabanken, SLU, Boverket, Domstolsverket, Energimyndigheten, Folkhälsomyndigheten, Generalläkaren, Havs- och vattenmyndigheten, IVL Svenska Miljöinstitutet, Jordbruksverket, Kemikalieinspektionen, Kommerskollegium, Konsumentverket, Kustbevakningen, Lantmäteriet, Livsmedelsverket, Luftfartsverket, Läkemedelsverket, alla Länsstyrelser, Miljö- och energidepartementet, Myndigheten för samhällsskydd och beredskap, Naturvårdsverket, Regeringskansliet, Riksantikvarieämbetet, Riksarkivet, SIDA, Sjöfartsverket, Skogsstyrelsen, SMHI, Socialstyrelsen, Statens Geotekniska Institut, Statistiska centralbyrån, Strålsäkerhetsmyndigheten, Swedish Standards Institute (SIS), Svensk Energi, Svenska Kraftnät, Svenskt Vatten, Sveriges geologiska undersökning, Sveriges Kommuner och Landsting, Sveriges Lantbruksuniversitet, Trafikverket, Transportstyrelsen

6.4. Förslag på hur myndigheter och miljödepartement kan uttrycka sitt stöd för strategin

6.4.1. Förslag på hur myndigheter kan uttrycka sitt stöd för strategin

Arbetsgruppen tog fram ett förslag med en avsiktsförklaring för ”signatärer”. Förslaget innebar att respektive myndighetschef signerar en avsiktsförklaring som uttrycker att man har för avsikt att strategin ska vägleda den egna myndigheten i arbetet med miljödata.

Avsiktsförklaringen i sin helhet återfinns i bilaga 3.

6.4.2. Signering av avsiktsförklaring - uppstart

Efter godkännande av beställaren har projektgruppen använt förslaget med avsiktsförklaring för en inledande gemensam signering i oktober 2015 av myndighetscheferna för Naturvårdsverket, Havs- och vattenmyndigheten och ett flertal Länsstyrelser (13 st).

Signeringen blev startskottet för ett arbete med en bred uppslutning kring strategin. Arbetet med signatärer drivs vidare av förvaltningsgruppen för strategin (se avsnitt 7.2).

6.4.3. Förslag på hur Miljö- och energidepartementet kan uttrycka sitt stöd för strategin

Vid Naturvårdsverkets dialoger med Miljö- och energidepartementet har strategin kortfattat presenterats. Vid dessa och andra mer informella diskussionstillfällen har olika handläggare vid departementet muntligen uttryckt sitt stöd för strategin.

Förslaget är att Miljö- och energidepartementet, och även Näringsdepartementet, också skriftligen uttrycker sitt stöd för strategin för att den ska få maximal uppbackning och genomslag.

Det skulle för Miljö- och energidepartementet t.ex kunna ske via en formulering i Regleringsbrevet till Naturvårdsverket och Havs- och vattenmyndigheten där strategin kan nämnas som vägledande för arbetet med miljöinformationsförsörjningen.

Om regeringsuppdraget som utvecklingsmyndighet för miljöinformation läggs på Naturvårdsverket kan en möjlighet vara ett omnämnande av strategin och dess betydelse i beskrivningen av uppdraget.

Hur det skriftliga stödet kan formuleras och i vilket sammanhang är inte klart. Frågan lämnas över till styrgruppen (MIT) för vidare hantering

7. Förvaltning och uppföljning (delresultat 3)

7.1. Förslag till förvaltning och uppföljning

Förslaget är att befintlig projektgrupp övergår i en förvaltningsgrupp inom MIT. Gruppen får samma bemanning som projektgruppen förutom att man även bjuder in Skogsstyrelsen att delta med en representant i förvaltningsgruppen (Skogsstyrelsen kom med i MIT när förslaget till strategi i stort sett var färdigt).

Huvudsakliga arbetsuppgifter är att arbeta för att få fler signatärer, tillgängliggöra strategin med kringinformation via webben, genomföra eventuella justeringar av dokumentet, informera och svara på frågor om strategins innehåll samt i mån av tid stötta och följa upp införandet på andra myndigheter

Förvaltningsgruppen föreslås också samverka kring genomförandet på de egna myndigheterna. Bl.a. kring arbetssätt för genomförande samt konkreta handlingsplaner.

Förvaltningsgruppen styrs förslagsvis av en förvaltningsstyrgrupp som antingen utgörs av hela MIT eller en del av MIT som då utses av MIT:s ordförande.

Förslaget är också att förvaltningsstyrgruppen upprättar en specifikation av förvaltningsgruppens uppdrag. Specifikationen ska bl.a. beskriva gruppens arbete med:

- att sprida information om strategin
- förvaltning av själva strategin, inklusive tillgängliggörande och revidering
- förvaltning av en webbsida om strategin
- uppföljning av strategins genomförande på de myndigheter som signerat avsiktsförklaringen
- samverkan kring genomförandet på de egna myndigheterna
- ytterligare signatärer
- Miljö- och energidepartementets och näringsdepartementets form för och formulering av sitt uttryckliga stöd
- övriga resultat från projektet.

7.2. Initial etablering av förvaltning och uppföljning

Det övergripande förslaget till förvaltning beslutades inom MIT i september 2015 efter att samtliga ingående myndigheter i MIT uttryckt sitt stöd för förvaltningsförslaget.

Förvaltningsgruppen etablerades initialt enligt förslaget och fick i uppdrag av MIT att påbörja förvaltningsarbetet parallellt med att projektet formellt avslutades.

Upprättande av styrgrupp och detaljerad specifikation av förvaltningsuppdraget återstår.

7.3. Förslag på hur myndighetsgemensamma miljödatafrågor ska hanteras på sikt

Förslaget är att det bildas ett nationellt forum för strategiska frågor kring miljödatahantering. Med en bred förankring i miljösverige och med ett tydligt fokus på strategiska frågor kring hur miljödata ska hanteras. Inspiration kan förslagsvis hämtas från arbetet inom Geodatarådet och med informationssamverkan kring införandet av IED-direktivet.

Strategin för miljödatahantering blir en naturlig ledstjärna för forumets arbete och bör förvaltas där. Andra strategiska arbetsområden kan t.ex vara IT-arkitektur för miljösvärg, metadatahantering, s.k. masterdatahantering, modell för genomförande och uppföljning av strategin samt andra organisatoriska, juridiska, tekniska och semantiska samarbeten som behövs för en effektiv miljödatahantering.

Projektet överlämnar frågan om ett nationellt forum för strategiska frågor kring miljödatahantering till styrgruppen (MIT) för vidare hantering.

8. Förslag till MIT's fortsatta arbete med resultaten från projektet (delresultat 4)

Förslaget är att MIT låter förvaltningsgruppen utföra det fortsatta arbetet med resultaten av projektet som en del av förvaltningsuppdraget.

Den initiala etableringen av förvaltningen (se avsnitt 7.2) behöver bl.a. slutföras i enlighet med förslaget i avsnitt 7.1. Det återstår upprättande av styrgrupp och detaljerad specifikation av förvaltningsuppdraget.

Den specifikation som upprättas för förvaltningsgruppens arbete ska inkludera omhändertagandet av resultaten från projektet.

9. Övriga resultat

Förutom beställda delresultat har även vissa andra signifikanta resultat genererats under arbetets gång. Dessa redovisas nedan.

9.1. *Upprättandet av en webbsida på naturvårdsverket.se för information om strategin.*

I samband med remissarbetet upprättades en webbsida för information om strategin och projektgruppens arbete.

Sidan har kontinuerligt utvecklats under projektarbetets gång och innehåller aktuell information om strategin, signatärer och det bakomliggande förankringsarbetet.

Webbsidan har överlämnats till förvaltningsgruppen för fortsatt hantering.

Länk till sidan: <http://www.naturvardsverket.se/Miljoarbete-i-samhallet/Miljoarbete-i-Sverige/Uppdelat-efter-omrade/Oppna-data/Strategi-for-miljodatahantering/>

9.2. *Jämförelse mellan förslaget till Strategi för miljödatahantering och Geodatastrategin*

Geografisk data är en viktig del av miljödata. Under arbetet med strategin för miljödatahantering har avstämningar med Geodatastrategin genomförts.

Följande kan kortfattat konstateras:

- Utvecklingen med Geodatastrategin och Inspire är positivt för miljödatahanteringen generellt:
 - infrastruktur för geodata är bra
 - det driver på harmonisering och standardiseringen vilket är mycket bra, t.ex. dataspecifikationer (=informationsmodeller).
- Det behövs en samsyn mellan myndigheter med miljön på agendan kring hanteringen av all data och information på miljöområdet (inte bara hanteringen av geografisk miljöinformation) för att
 - skapa en effektiv och samordnad försörjning kopplad till alla behov
 - öka tillgängligheten för alla typer av användare, inte bara för geografiskt kopplade behov
 - hantera miljöinformation inom ramen för arbetet med (och kraven på) öppna data.
- Strategin för miljödatahantering är framtagen i samma anda som geodatastrategin och vidareutvecklar vissa perspektiv som är särskilt viktiga för hanteringen av miljödata.
- Strategi för miljödatahantering placerar data/information om miljön i centrum:
 - där geografisk utbredning är en viktig egenskap, t.ex. behöver inte tabulerade data ha kartan som informationsförmedlare
 - Geodatastrategin placerar egenskapen geografisk utbredning i centrum med utgångspunkt från GIS-sidan och dess behov av standardiseringar och teknik.
- Processen att nå samsyn kring hanteringen av miljödata är viktig i sig.

9.3. Definition av vissa centrala begrepp i strategin

Följande begreppsdefinitioner är hämtade från strategin (bilaga 2)

9.3.1. Miljödata

Miljödata är sådan miljöinformation som har en strukturerad form lämpad för överföring, tolkning och bearbetning av maskiner. Miljödata kan sedan utgöra underlag för att skapa miljöinformation såsom diagram, rapporter, kartpresentationer, indikatorer, informationsfilmer mm., dvs. information om:

1. miljön och faktorer som kan påverka miljön, och
2. hur människors hälsa, säkerhet och livsvillkor samt kulturmiljöer och byggnadsverk kan påverkas av miljön eller av sådana faktorer som kan påverka miljön.

Denna definition utgår från SIS terminologidatabas (data) respektive lagen (2005:181) om miljöinformation hos vissa enskilda organ. SIS termdatabas Ekvator³.

9.3.2. Miljöinformation

Miljöinformation är all information i skriftlig form, bild- eller ljudform, elektronisk eller annan materiell form om

- a) tillståndet för olika delar av miljön, som luft och atmosfär, vatten, mark, land, landskap och naturområden, inbegripet våtmarker, kust- och havsområden, biologisk mångfald och dess delar, inklusive genetiskt modifierade organismer, och samspelet mellan dessa delar,
- b) faktorer som substanser, energi, buller, strålning eller avfall, inklusive radioaktivt avfall, utsläpp i luften, utsläpp i vattnet och andra utsläpp i miljön som påverkar eller troligtvis påverkar de delar av miljön som anges i a,
- c) åtgärder (inklusive förvaltningsåtgärder) som policy, lagstiftning, planer, program, miljöavtal och verksamhet som påverkar eller troligtvis påverkar de delar och faktorer som anges i a och b samt åtgärder eller verksamheter som är avsedda att skydda dessa delar,
- d) rapporter om genomförandet av miljölagstiftningen,
- e) kostnads- och nyttoanalys och övriga ekonomiska analyser och antaganden som används inom ramen för de åtgärder och verksamheter som anges i c, och
- f) tillståndet för människors hälsa och säkerhet, inbegripet förorening av livsmedelskedjan, när det är relevant, villkoren för mänskligt liv, kulturplatser och byggnader i den utsträckning de påverkas eller kan påverkas av tillståndet i de delar av miljön som anges i a eller, genom dessa delar, av någon av de faktorer som anges i b och c.”

(Baserad på definition från Århus-konventionen⁴.)

9.3.3. Nättjänst

Tjänst för att nå data över internet

³ <http://sis2.termweb.se/sis2/app>

⁴ <http://www.regeringen.se/sb/d/15943>

9.3.4. Masterdata

Med masterdata avses här en särskilt definierad mängd originaldata som används av flera parter och där man gemensamt kommit överens om särskilda regler för att säkerställa dess originalitet, riktighet, tillgänglighet och förvaltning. Exempelvis kan nyckelordslistor som Artnamnsregister (Dyntaxa) och andra typer av register som textsvenskt vattenarkiv (SVAR) vara kandidater för att hanteras som masterdata. Masterdata kräver ett gemensamt regelverk för hantering (se k masterdatahantering). Masterdata förutsätter att parterna har uppnått samsyn kring berörda begrepp och informationsobjekt

9.3.5. Informationsägare

En informationsägare har ett uttalat ansvar för att styra vidareutnyttjande och säkerhet avseende information som organisationen hanterar. Informationsägaren ska besluta om klassificering och tillgängliggörande av informationsmängder.